

Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Çalışmaları: Seminer Dönemi Etkinlikleriyle İlgili Bir İnceleme

By Erhan-KUTLUCAN & S.Sadi-SEFEROGLU

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK MESLEKİ GELİŞİM ÇALIŞMALARI: SEMİNER DÖNEMİ ETKİNLİKLERİYLE İLGİLİ BİR İNCELEME

Erhan KUTLUCAN¹, 0000-0002-4193-9941, ekutlucan@hacettepe.edu.tr
Süleyman Sadi SEFEROĞLU², 0000-0002-5010-484X, sadi@hacettepe.edu.tr

^{1,2} Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Özet

19

Öğretmenler eğitim öğretim sürecinin en önemli unsurlarıdır. Bu yüzden de öğretmeni güçlendirilmiş olan yapılar bir adım önde olurlar. Öğretmenin güçlendirilmesi demek öğretmene, hem kişisel hem de mesleki olarak kendisini geliştirme fırsatlarının sunulması demektir. Öğretmenlerin, kendilerine sunulan mesleki gelişim etkinliklerinden gerekli yararı sağlayabilmeleri için öncelikle bu eğitimlerin onların ihtiyaçlarına hitap ediyor olması önemlidir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı öğretmenlerin her yıl sene başı, sene sonu, birinci ve ikinci dönemin ara tatillerinde katıldıkları mesleki gelişim seminerleriyle ilgili bir içerik analizi yapmaktır. Çalışma kapsamında yapılan analizlerde, seminer içeriklerindeki bilişim teknolojileri kullanımı boyutuna odaklanılacaktır. 2015-2021 yılları arasında öğretmenlere yönelik mesleki gelişim çalışmaları incelendiğinde, belirlenen toplantıların yapılmasının dışında önerilen listeler dahilinde eğitici film izleme ve kitap okuma etkinliklerinin yer aldığı görülmektedir. Mesleki gelişim çalışmalarının yüz yüze yapılmaya başlanmasından sonra belli dönemlerde çevrimiçi ortama taşınması sürecinde öğretmenlerin kendi hızlarında ve istedikleri içeriklere göre eğitim faaliyetlerini sürdürmesinin yolu açılmıştır. Öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen mesleki gelişim etkinlikleriyle ilgili çalışmalar incelendiğinde önceden öğretmenlerin yüz yüze ve toplantı odaklı mesleki gelişim faaliyetlerini zaman kaybı olarak gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Son dönemlerde ise birçok farklı konuda ve her geçen dönem artan sayıda eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine planlanan/beklenen katkıları sağladığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen eğitimleri, mesleki gelişim, eğitimde teknoloji kullanımı

Professional Development Practices for Teachers: A Review of Seminar Period Activities

Abstract

Teachers are the most important elements of the educational process. Therefore, structures where teachers are empowered are one step ahead. In order for teachers to benefit from the professional development activities offered to them, first it is important that these trainings address their needs. In this direction, the aim of this study is to make a content analysis about the professional development seminars that teachers attend every year at the beginning of the year, at the end of the year, and during the first and second semester breaks. The analyzes made within the scope of the study focused on the use of information technologies of the seminar agenda. When the contents of professional development activities for teachers between the years 2015-2021 are examined, it is seen that watching educational films and reading books are included in the recommended lists, apart from holding the determined meetings. By offering activities in online platforms, teachers were able to follow materials at their own pace and they could also select the type of materials they want. In recent years, it is thought that the increasing number of trainings on many different subjects and each passing period provides planned/expected contributions to the professional development of teachers.

Keywords: Teacher training, professional development, use of technology in education

Giriş

Eğitim öğretimin en önemli dinamiği olan öğretmenlerin başlıca görevi öğrencilerde davranış değişikliği oluşturmaktır. Bu görevi de en güzel şekilde yapabilmesi için öğretmenin bilgi ve becerisini sürekli yenilemesi ve kendisini güncellemesi gerekir. Öte yandan öğretmenin öğrencilerine faydalı olabilmesi için kendisini iyi yetiştirmesi gerekir. Bu kapsamda öğretmenin gerçekleştirdiği mesleki çalışmalar, okul yaşamına, kendi mesleki gelişimine ve genel olarak eğitim-öğretim sürecine olumlu katkılar sağlamaktadır. Kısaca, öğretmenlerin öğrencilerine faydalı olabilmesi ve bu kapsamda eğitim ortamları oluşturabilmesi için mesleki açıdan kendini o günün şartlarına göre geliştirmesi gerekir (Seferoğlu, 2001).

Lisans düzeyinde mezun olup göreve başlayan bir öğretmenin mevcut bilgi birikiminin üzerine yenilerini koymadan, kendini geliştirmede ¹ verimli bir meslek hayatı sürdürmesi çok mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle de öğretmenin **günün değişen eğitim koşullarına göre** kendisini yenilemesi ve geliştirmesi ² in çeşitli fırsatları değerlendirmesi gerekir. Öğretmen, öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanabileceği **öğretim yöntem ve tekniklerinden haberdar olmalı ve edindiği mesleki donanımları sınıf atmosferine** taşıyabilmelidir (Kahyaoğlu ve Karataş, 2019). Bunun yanında öğretmenin işlevsel eğitim öğretim etkinlikleri planlaması ve yürütmesinin de yine kendini geliştirmesi ile doğru orantılı olduğu (Gürsel, 2006) söylenebilir.

Mesleki bilgisini geliştirmeye devam edebilen, bilim ve teknolojinin güncel ¹ verilerini takip edip **öğrenen ve öğrendiklerini uygulayan**, alanında uzmanlaşan **öğretmen** bu yeterlilikler doğrultusunda **lider** öğretmen olarak ifade edilir (Tekisık, 2005). Bunun yanında öğretmenler teknolojik gelişmeleri izleyen ve bu teknolojileri kullanan öncü insanlar olarak tanımlanırlar (Seferoğlu ve Akbıyık, 2007).

Öğrencilerin öğrenme konusundaki ilgileri, duyguları, heyecanları ve beklentileri her geçen gün eskiye oranla farklılaşmaktadır. Öğretmenin duruma göre okulda öğrencilerle iletişim kurarken bu farklılıkları göz önünde bulundurması, kendini yenilemesi ayrıca teknolojiden mümkün olduğunca yararlanması gerekir. Bunun için de öğretmenin mesleki yönden kendini geliştirmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır (Demirel, 2005). Genel olarak etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenin kendini geliştirmesi ve öğretmenlik özelliklerini etkili kullanması gerekir (Başar, 1999). Öte yandan teknolojik gelişmeler de öğretmenlerin sorumluluğunu azaltmak yerine artırmıştır. Öğretmenin eğitimdeki rolü ve süreçteki önemi, kendisinin mesleki yeterliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bunun temeli de mesleki çalışmalara dayanır (Çelen, 2018). Teknolojinin öğrenciler, öğretmenler ve toplum üzerinde etkili olmasını sağlamak için, eğitim kurumları ve özellikle okullar için iyi düşünülmüş teknolojik planlar geliştirmek önem kazanmaktadır. Bu teknoloji planlarının bir adımı da öğretmenlerin mesleki gelişimlerine önem verilmesidir. Öğretmenler kendi mesleki gelişimlerine gereken önemi vererek teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilirler (Avcı ve Seferoğlu, 2010; Çağıltay ve Göktaş, 2016).

⁴ Bu çalışma öğretmenlerin eğitim öğretim yılı **başında**, sene **sonunda** ve ara tatillerde katıldıkları **mesleki** gelişim seminerlerinde ¹² teknoloji kullanımı boyutunu ve zaman içindeki gelişimini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- Öğretmenlerin mesleki çalışmalarındaki **eğitim** içerikleri yıllara göre nasıldır?
- Mesleki çalışmaların içeriklerinin zamanla değişiminde etkili olan etmenler nelerdir?

- Mesleki çalışmalarda teknoloji kullanımını içeren etkinlikler nelerdir?

Yöntem

Çalışma nitel araştırma yöntemleri kapsamında doküman analizi ile yapılmıştır. Bu doğrultuda toplanan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Doküman analizi araştırma konusu ile alakalı materyallerin analizidir (Büyüköztürk vd., 2016). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından öğretmenlerin seminer dönemi mesleki gelişim dönemleri ile ilgili resmi yazılar ve mesleki çalışma planları bu kapsamda ele alınmıştır. 2003-2014 yılları arasında yapılan mesleki çalışmalar Okul yönetimleri ile il/ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından hazırlanan programlarla gerçekleştirilmiştir. Bu süre zarfında yapılan programlar il-ilçe veya kuruma özeldir. Bu nedenle bu yıllardaki mesleki programlar çalışma kapsamına alınmamıştır. 2015 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı mesleki çalışma programları uygulanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda bu çalışma kapsamında 2015-2022 yılları arasında uygulanan mesleki çalışma planları incelenmiştir.

Bulgular

Türkiye’de okul yöneticileri ve öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmelikleri gereğince, ders döneminin bittiği günden başlayarak temmuz ayının ilk iş günü bitimi ile eylül ayının ilk iş günü başlangıcından derslerin başlangıç tarihine kadar geçen zamanda mesleki seminer çalışmaları yapmaktadırlar. Bunun yanında son yıllarda kasım ve nisan aylarında belirlenen takvime göre birer hafta mesleki çalışma eğitimi alınmaya başlanmıştır. Hizmet içi eğitim süreci kapsamında yürütülen çalışma dönemlerinde yönetici ve öğretmenlerin; hem genel kültür ile özel alan eğitimi hem de pedagojik formasyon alanlarında, bilgilerini artırması, yeni beceriler kazanmaları, eğitim ve öğretimde sınıfta karşılaşılabilecek olası problemlere çözüm yolları bulmaları amaçlanmaktadır. Bunun yanında öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçlarına uygun plan ve programların hazırlaması da mesleki çalışmaların amaçları arasındadır. Mesleki çalışmalar eylül, kasım, nisan ve haziran aylarında toplam 6 hafta yürütülmekte ve MEB tarafından belirlenen mesleki çalışma programı uygulanmaktadır. Mesleki çalışma programlarında genel olarak toplantılar, eğitsel seminerler, eğitsel oyun ve etkinlikler, kitap okuma, video izleme ve bunların değerlendirilmesi yer almaktadır (Albez, Yıldırım ve Ayık, 2020; MEB, 2015a; MEB, 2018a).

2015 yılında mesleki çalışma dönemi 01-11 Eylül 2015 tarihleri arasında günlük 4 saat olarak planlanmış ve öğretmenlerin okullarında yüz yüze seminer çalışması yapmaları istenmiştir. Öğretmenlerin, etkinlik sonrasında çalışmalara katıldıklarına dair belgeleri okullarına iletmeleri şartı ile seminerlere başka il veya ilçelerde katılabilme fırsatı sunulmuştur. Mesleki çalışma planında genel olarak her gün farklı bir konuda toplantı tasarlanmıştır. Toplantı planları dışında okul öncesi düzeyde ve ortaokulda bir gün eğitici film izleme etkinliği yer almaktadır. Mevcut planın dışında yapılabilecek etkinliklerde teknoloji temalı “teknoloji ve madde bağımlılığı ve bilişim suçları” gibi seminer konuları belirlenmiştir (MEB, 2015b).

2016 yılında mesleki çalışmalar 01-09 Eylül 2016 tarihleri arasında günlük 4 saat olarak planlanmıştır. Bu dönemde isteyen öğretmen görevli olduğu okulun bulunduğu ilden farklı bir ilde

eğitilmeye katılabılmıştır. Aday öğretmenlerin ise kendi okullarında okul yönetiminin belirlediği programa dahil olmaları istenmiştir. Eğitimin ilk haftasında okul müdürlüğünün belirlediği program uygulanmış, ikinci hafta ise il/ilçe milli eğitim müdürlüğünün hazırladığı program uygulanmıştır. Bu doğrultuda toplantılar belirlenen takvime göre yapılmıştır. Bu dönemdeki planda her kademe için ayrı ayrı belirlenen kitapların okunarak tartışılması yer almaktadır. Haziran dönemi seminer çalışması 20-30 Haziran 2016 ile yeni öğretim yılının ilk haftasında okul müdürlüğünün belirlediği program, ikinci hafta ise il/ilçe milli eğitim müdürlüğünün hazırladığı program uygulanmıştır. Bu dönemde örnek film ve kitap listesi verilmiştir. Ayrıca programda belirlenen toplantılar yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerle geziler yapılması için bir planlama yapılmıştır. Yine bu yılda da mevcut planın dışında teknoloji temalı “teknoloji ve madde bağımlılığı” seminer konusu olarak önerilmiştir (MEB, 2016).

2017 yılı Eylül dönemi mesleki çalışmaları 5-15 Eylül 2017 tarihleri arasında günlük 4 saat olarak planlanmıştır. Tüm öğretmenlerin kendileri için planlanan günde “yenilenen öğretim programları tanıtım semineri” başlıklı etkinliğe katılmaları istenmiştir. Bu seminerin dışında mevcut plan yürütülmüştür. 2017 yılı haziran dönemi mesleki çalışmaları 12-30 Haziran 2017 tarihleri arasında yapılmak üzere planlanmıştır. Eğitimin ilk haftası okul müdürlüğünün belirlediği program, ikinci hafta ise il/ilçe milli eğitim müdürlüğünün hazırladığı program uygulanmıştır. Bunun yanında bir önceki yıl olduğu gibi öğretmenler, ikinci haftayı önceden izin almak ve sonrasında aldığı eğitimi belgelemek kaydıyla başka il ilçede alabilmışlerdir. Bu dönemdeki mesleki çalışmanın amaçları bölümünde “öğretmenlerin işbirliği halinde derslerin öğretimi ile ilgili yeni öğretim materyalleri hazırlamalarına, geliştirmelerine destek olmak ve bu kapsamda EBA’ya materyal göndermede farkındalık oluşturmaktır.” ifadesi yer almıştır. Bu ifadeyle EBA’nın kullanımına başlanmıştır. Bunun yanında bu dönemde Din Öğretimi Genel Müdürlüğü kendi alan öğretmenleri için mesleki çalışma planı yayınlamıştır. Programın hedef kitlesi olarak, **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni, Arapça Öğretmeni ile Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan bütün branşlardaki öğretmenler** belirlenmiştir. Yine tüm kademelerdeki öğretmenlerin araştırmacı öğretmen etkinlikleri kapsamında MEB Dergisinde kendi alanıyla ilgili makale okumaları istenmiştir. Bunu yanında, **Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP)** sitesinde yer alan **öğretim programları, ders bilgi formları, modül bilgi sayfaları ve yeterli tablolarının** incelenerek değerlendirmeler yapılması istenmiştir. Mevcut planın dışında yapılabilecek etkinliklerde teknoloji temalı “teknoloji ve madde bağımlılığı” başlıklı seminer konusu listede yer almaktadır (MEB, 2017).

2018 yılı Eylül dönemi seminer programı 3-14 Eylül 2018 tarihleri arasında planlanmış ve program Milli Eğitim Bakanının açılış konuşmasının TRT Okul kanalında canlı olarak yayınlanması ile başlamıştır. Bu dönemde EBA’daki mesleki çalışma dönemi alanında yer alan videoların öğretmenlerin ihtiyaçlarına göre seçilip izlenerek tartışılması istenmiştir. Bu tartışmalar sonucunda gelecek eğitim dönemi video içeriklerinin şekillenmesi amaçlanmıştır. Bu senede yine MEGEP bünyesindeki çalışmalar sürdürülmüştür.

2018 yılı haziran dönemi seminer programı 09-22 Haziran 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Seminer döneminde görevli olduğu okulun bulunduğu ilden farklı bir ilde bulunan öğretmenlerin o il veya ilçedeki seminere katılmalarına izin verilmiştir. Mesleki çalışmaların amaçları arasında “öğretmenlerin işbirliği halinde derslerin öğretimi ile ilgili yeni öğretim materyalleri hazırlamalarına, geliştirmelerine destek olmak ve bu kapsamda EBA’ya materyal göndermede farkındalık

oluşturmak” şeklinde bir ifade yer almıştır. Mevcut planın dışında yapılabilecek etkinliklerde teknoloji temalı “Teknoloji ve Madde bağımlılığı” seminer konusu belirlenmiştir. Ayrıca örnek film ve kitap³ listesi verilmiştir. Milli Eğitim Bakanı tarafından açılış konuşması Milli Eğitim Müsteşarı tarafından da yılsonu değerlendirme konuşması EBA platformundan canlı yayınlanmıştır. Bu dönem “öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri” dosyası yayınlanmıştır (MEB, 2018b).

2019 yılı haziran dönemi seminer çalışmaları 17-28 Haziran 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Mesleki çalışmalar EBA üzerinden Milli Eğitim Bakanının açılış konuşması ile başlamıştır. Mevcut planın dışında yapılabilecek etkinlikler olarak teknoloji temalı “teknoloji ve madde bağımlılığı” seminer konusu olarak belirtilmiştir. Sorun çözme becerileri, siber zorbalık, okullarda şiddetin nedenleri ve alınacak önlemler gibi konularda hazırlanan videoların EBA’da izlenmesi planında yer almaktadır. Yine bu dönemde İmam Hatip Ortaokul ve Liselerin EBA üzerinden kendi alanlarıyla ilgili çeşitli uygulamalar yapmaları istenmiştir (MEB, 2019).

2019 yılı eylül ve kasım dönemi planı dışında yapılabilecek etkinliklerde teknoloji içerikli STEM eğitimi, robotik ve kodlama eğitimi, yazılım geliştirme uygulamaları eğitimi, teknoloji ve madde bağımlılığı eğitimi gibi seminer konuları yer almaktadır. Ayrıca EBA üzerinden Bakanın konuşması yayımlanmıştır. Kasım seminer döneminde 24 Kasım temalı gösteriler, konserler ile drama etkinliklerinin yapılması planlanmıştır.

2020 yılı ağustos seminer dönemi 24-28 Ağustos 2020 tarihleri arasında yapılmıştır. Programda teknoloji temalı “yazılım geliştirme uygulamaları eğitimi, STEM Eğitimi, robotik ve kodlama eğitimi, teknoloji ve madde bağımlılığı eğitimi” gibi seminer konuları yer almıştır. Bakanın açılış konuşması EBA üzerinden yayımlanmaya devam etmiştir. Ayrıca EBA platformunda yer alan seminer videolarının izlenmesi istenmiştir. Ayrıca dijital materyal geliştirme aracı V-Fabrika hakkında EBA’da içerikler yayımlanmıştır.

2020 yılı kasım ayında mesleki gelişim programı çevrimiçi olarak planlanmıştır. Mevcut planın dışında yapılabilecek etkinliklerde teknoloji temalı “robotik ve kodlama eğitimi” seminer konusu olarak önerilmiştir. Uzaktan eğitim çalışmalarının çevrim içi olarak toplantılarla değerlendirilmesi istenmiştir. Bu seminer döneminde Bakanın açılış konuşması EBA üzerinden canlı olarak yayımlanmış ve seminer videolarının EBA üzerinden izlenmesi istenmiştir (MEB, 2020).

2021 yılı şubat dönemi mesleki çalışmaları uzaktan eğitim platformları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Seminer konuları arasında “robotik ve kodlama eğitimi” yer almaktadır. 2021 yılı haziran döneminde seminer çalışması yapılmamıştır. 2021 Eylül dönemi mesleki çalışmaları 31 Ağustos-3 Eylül tarihleri arasında yüz yüze yapılmıştır. Bu dönemde okullarda Covid-19 salgını tedbirleri kapsamında yüz yüze öğretime geçilmiştir. Planlanan seminer programı da okulların salgın tedbirleri kapsamında açılmasıyla ilgili toplantıları içerecek şekilde planlanmıştır. Bu dönemde de başlangıç etkinliği olarak açılış konuşması EBA üzerinden canlı yayımlanmıştır.

2021 yılı kasım dönemi mesleki çalışmaları 15-19 Kasım 2021 tarihleri arasında uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Eğitimler EBA üzerinden planlanmıştır. Bu dönemde her öğretmenin EBA üzerinden kendilerine sunulan eğitimlerden birisine katılarak tamamlamasının yeterli olacağı belirtilmiştir. Kademelere göre günlere ayrılan eğitim programlarından her gün bir kademenin eğitim alması istenmiştir (MEB, 2021).

2022 yılı nisan seminer dönemi çalışmaları 11-15 Nisan tarihleri arasında, haziran dönemi mesleki çalışmaları ise 20-24 Haziran arasında uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin, ÖBA platformunda yer alan eğitim faaliyetlerinden en az birisine katılarak tamamlamaları istenmiştir. Okul yöneticilerinin ise eğitimlere isteğe bağlı olarak katılması istenmiştir. Eğitimlerin içinde teknoloji içerikli “kelime işlemci programı (MS Word) eğitimi semineri, hesap tablosu programı (MS Excel) eğitimi kursu, sunu hazırlama programı (MS PowerPoint) eğitimi semineri, eğitimde Web 2.0 araç kullanımı semineri, dijital okuryazarlık (bilgi ve internet okuryazarlığı) semineri” gibi konu başlıkları yer almaktadır (MEB, 2022).

2015	•Yüz yüze yürütülmüştür •Toplantı ağırlıklıdır. •Eğitici film izleme etkinlikleri yapılmıştır.
2016	•Yüz yüze yürütülmüştür. •İlk hafta Okul İdaresinin ikinci hafta İl/İlçe MEM'in Programı uygulanmıştır. •Belirlenen toplantılar yapılmıştır. •Belirlenen kitapların okunarak tartışılması istenmiş ve örnek kitap ve film listesi verilmiştir. •Öğretmenlerle gezi planlanması istenmiştir.
2017	•Yüz yüze yürütülmüştür. •İlk hafta Okul İdaresinin ikinci hafta İl/İlçe MEM'in Programı uygulanmıştır. •EBA kullanımı özendiren etkinlikler planlanmıştır. •EBA'dan yayınlanan konuşmaların takip edilmiştir.
2018	•Yüz yüze yürütülmüştür. •Örnek kitap ve film listesi verilmiş ve etkinlikler yapıldıktan sonra tartışılması istenmiştir. •MEB internet sitesinde paylaşılan dosyaların incelenerek tartışılması istenmiştir.
2019	•Yüz yüze yürütülmüştür. •EBA üzerinden yayınlanan konuşmaların izlenmesi istenmiştir. •Birçok konuyla ilgili videoların EBA dan izlenmesi istenmiştir.
2020	•Mart 2020 Türkiye’de Covid Salgını Başlangıcı •Ağustos döneminde yüz yüze, Kasım döneminde uzaktan yapılmıştır. •Ebadan canlı yayınların ve eğitim videolarının izlenmesi istenmiştir.
2021	•Şubat döneminde uzaktan, Haziran döneminde mesleki çalışmalar yapılmadı, Eylül döneminde Yüzyüze, Kasım döneminde ise Uzaktan yapılmıştır. •Ebadan canlı yayınların ve eğitim videolarının izlenmesi istenmiştir.
2022	•Şubat, Nisan, Haziran dönemlerinde Uzaktan, Eylül döneminde ise yüzyüze yürütülmüştür. •ÖBA’da öğretmenlerin belirlenen programda istedikleri eğitimleri almaları istenmiştir.

Şekil 1. Mesleki Çalışmaların İçeriklerinin Yıllara Göre Dağılımı

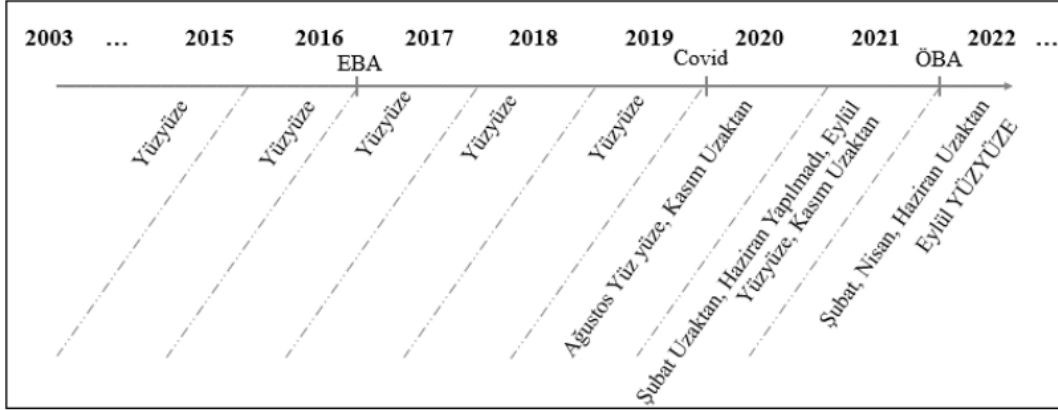
Şekil 1 incelendiğinde virüs salgınının Türkiye’de görülmeye başlandığı Mart 2020 tarihinden önceki seminer dönemi mesleki çalışmalarının yüz yüze yürütüldüğü görülmektedir. Sonraki dönemlerde ise yüz yüze ve uzaktan yapıldığı dönemler vardır. Bunun yanında 2021 Haziran döneminde seminer çalışmasının yapılmadığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde EBA’nın mesleki gelişim faaliyetlerinde kullanılmaya başlanması ve sonrasında ÖBA ortamının bu çalışmalar için hizmete açılmasının, öğretmenlerin eğitim programını kendilerinin ilgi duydukları içeriklere göre planlamasının da yolunu açtığı anlaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada öğretmenlerin her yıl sene başı ve sene sonu ile birinci ve ikinci dönem ara tatillerinde katıldıkları mesleki gelişim seminerleriyle ilgili bir içerik analizi yapılarak bu seminerlerin içeriklerindeki bilişim teknolojileri kullanımı boyutu ile seminer içerik ve uygulamalarında zaman içinde yaşanan değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında edinilen bulgulara göre seminer içerikleri birçok farklı nedenden dolayı değişiklik göstermiş ve teknoloji desteği ile geliştirilmiştir. Bu gelişimin öğretmenlerin beklentilerini karşılama konusunda olumlu karşılandığı da görülmektedir (Saklan ve Ünal, 2018).

Çalışma kapsamında MEB tarafından yayınlanan öğretmenlerin mesleki çalışma içerikleri incelenmiştir. Bu incelemeye göre 2015 yılından sonra bakanlık tarafından hazırlanan ortak programlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda seminer dönemi mesleki çalışma programı hazırlama sorumluluğu okullardan alınmıştır. İlk dönemlerdeki programlar; verilen kitap listelerindeki kitapların okunmasının tavsiye edilmesi veya eğitici film listelerinden seçilen filmlerin izlenmesi şeklinde birçok öneriyi barındırmaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin alanlarıyla alakalı makaleleri okuyarak tartışmaları da bu dönemlerde program çerçevesinde yapılan diğer bir öneridir. Bunların dışında ayrıca seminer çalışmaları kapsamında dönem içindeki eğitim-öğretim süreçlerinin analiz edildiği birçok toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantı odaklı mesleki gelişim çalışmalarının öğretmenlerin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülse de bu tür etkinlikler genel olarak angarya, sıkıcı ve zaman kaybı olarak görülmektedir (Gültekin, M., Aktay ve Gültekin, I. 2018; Kahyaoğlu ve Karataş, 2019; Seferoğlu, 2001).

Bu çalışma kapsamında MEB’in 2015-2020 yılları arasında uygulanan çalışma programlarının içeriği incelenmiştir. Buna göre çalışma programları her yıl belli oranda geliştirilmiştir. Ancak bu geliştirmeler minimum düzeyde kalmış olup genellikle benzer içerikte etkinlik ve çalışmalara yer verilmiştir. Bu durum öğretmenlerin bu etkinlikleri, kendi mesleki gereksinimlerini istenen ölçüde karşılamayan, eski yıllardaki programlara benzer ve sıkıcı etkinlikler olarak görmelerine neden olmaktadır (Albez, Yıldırım ve Ayık, 2020).

Şekil 2. Seminer Çalışmalarının Uygulama Yöntemlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Seminer dönemi mesleki çalışmaları Bakanlığın belirlediği program dahilinde yürütülürken EBA'nın kullanımının artması ve daha sonra ÖBA'nın mesleki çalışmalar amacıyla yayın hayatına başlamış olması eğitim programlarını da etkilemiştir. Belli dönemlerde EBA üzerindeki eğitim videolarının izlenmesi ve eğitim kaynaklarının incelenmesi seminer programlarında yer almıştır (Bkz. Şekil 2). 2021 yılı kasım ayı mesleki çalışma programı ise tamamen EBA üzerinden yürütülmüştür. Öğretmenlerden, belirlenen günlerde istedikleri en az bir eğitim videosunu izlemeleri istenmiştir. 2022 yılına gelindiğinde Nisan ve Haziran¹³ seminer dönemlerinde mesleki çalışmalar ÖBA üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. ÖBA sitesi eğitimler, hareketlilik programı, mesleki gelişim toplulukları ve hizmet içi eğitim başlıkları altında⁹ öğretmenler için eğitim faaliyetlerinin yapılması amacıyla kullanılmaya çalışılmıştır. Bu durum öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri, seminer ve kursları uzaktan almalarının önünü açmıştır (Dorukbaşı, 2022).

Öğretmen mesleki gelişim faaliyetlerinde EBA ve ÖBA sitelerinin kullanılmaya başlanması önemli bir değişimin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu uygulama ile mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında kullanılan eğitimlerin çevrimiçi ortama aktarılması programa farklı bir boyut kazandırmıştır. Bunun yanında EBA ve ÖBA, salgın döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra mesleki çalışmaların yapılabilmesi için de önemli bir alternatif olmuştur. Kahya¹ ve Karataş (2019) yaptıkları çalışmada seminer dönemlerinde mesleki çalışma planlarında yer alan zorunlu kitap ve makale okuma, film izleme etkinliklerinden¹ vazgeçilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun yerine mesleki çalışmaların verimli geçmesi için eğitim ortamlarının fiziki, teknik ve teknolojik altyapılarının iyileştirilerek öğretmenlerin kendi ilgilerine göre katılabilecekleri etkinliklerin planlanması ve öğretmenlerin katılımının sağlanmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Mesleki çalışmalarda sunulan kurs sayısının artırılması ile uygulamalı içeriklerin artırılması da çalışmaların verimli geçmesini sağlayacaktır (Gölpek-Sarı vd., 2017).

Bu araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar ışığında, mesleki gelişim¹⁴ eğitim faaliyetlerinde öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde karşılaştıkları ve karşılaşılabilecekleri olası problemler ile bu sorunların çözümleriyle ilgili olarak, örnek olaylar sunulabilir. Ayrıca örnek uygulamalar içeren eğitim içerikleri hazırlanarak öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetlerinden en üst düzeyde faydalanmaları sağlanabilir. Bunun yanında mesleki gelişim çalışmaları ile öğretmen eğitimlerinin planlanması

süreçlerinde akademik destek artırılabilir. Ayrıca mesleki gelişim çalışmalarıyla ilgili olarak yapılan bilimsel çalışmaların sonuçları uygulama süreçlerinde yol gösterici olarak değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Albez, C., Yıldırım, İ. ve Ayık, A. (2020). Mesleki çalışmaların etkililiğine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(2), 611-634.
- Avcı, Ü. ve Seferoğlu, S. S. (2010). Öğretmenin tükenmişliği ve teknoloji politikaları. 4. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Bildiriler Kitabı (BOTS-2010)*, 163-167. Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 24-26 Eylül 2010, Meram, Konya.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. MEB Yayınları. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (20. baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Çağıltay, K. ve Göktaş, Y. (2016). *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler araştırmalar eğilimler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelen, F. K. (2018). *Öğretmenlere yönelik üstbilişsel stratejilere dayalı çevrimiçi mesleki gelişim uygulamasının geliştirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Dorukbaşı, E. (2022). Öğretim liderliği ile öğretmenlerin öğretim uygulamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Öğretmenlerin mesleki öğrenmesinin aracı rolü (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Gölpek-Sarı, F., Kızıltepe, F., Dönmez, G. ve Seferoğlu, S. S. (2017). Alanyazında FATİH Projesi: Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimi bileşeniyle ilgili bir inceleme. 26. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (ICES/UEBK-2017) Tam Metin Kitabı*, 441-446. Ankara: Pegem Akademi.
- Gültekin, M., Aktay, E. G. ve Gültekin, I. (2018). İlköğretimde mesleki çalışma (seminer) dönemi uygulamaları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 482-513.
- Gürsel, M. (2006). *Sınıf yönetimi* (6. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Kahyaoglu, R. B. ve Karataş, D. D. S. (2019). Mesleki gelişim eğitim seminerlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, 201-220.
- MEB (2015a). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. *Resmî Gazete*, 29403, 1 Temmuz 2015. 08.08.2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150701-3.htm> adresinden erişildi.
- MEB (2015b). *Öğretmenlerin 2015 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/14111923_2015_EylYl_Mesleki_YalYYma_ProgramY_eki.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB (2016). *Öğretmenlerin 2016 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/19101642_2016_Haziran_Mesleki_YalYYma_ProgramY_eki.pdf adresinden erişilmiştir.

- MEB (2017). *Öğretmenlerin 2017 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/19103813_2017_Haziran_Mesleki_YalYYma_ProgramY_eki.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB (2018a). Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 30388, 11 Nisan 2018. 08.08.2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180411-13.htm> adresinden erişildi.
- MEB (2018b). *Öğretmenlerin 2018 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/19102555_2018_Haziran_Mesleki_YalYYma_ProgramY_eki.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB (2019). *Öğretmenlerin 2019 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_06/13134353_2018-2019-haziran-mesleki-calisma-plani.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB (2020). *Öğretmenlerin 2020 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 04.11.2022 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_08/20141934_AYUSTOS_2020_Mesleki_CalYYma_Prg.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB (2021). *Öğretmenlerin 2021 Yılı Mesleki Çalışma Programı*. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. 08.08.2022 tarihinde <https://oygm.meb.gov.tr/www/2021-yili-kasim-donemi-mesleki-calismalari/icerik/939> adresinden erişildi.
- MEB (2022). *Milli Eğitim Dergisi Arşivi*. 08.08.2022 tarihinde: http://dhgm.meb.gov.tr/Yayimlar/Milli_Egitim_Dergisi.Html adresinden erişildi.
- Saklan, H. ve Ünal. C. (2018). Teknoloji dostu fen bilimleri öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hakkındaki görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(1), 493-526.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 12-18. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.49440-537749>
- Seferoğlu, S. S. ve Akbıyık, C. (2007). Bilişim teknolojilerinin okullarda kullanımı: Bilgisayar öğretmenlerinden beklentiler. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu. Bildiriler Kitabı*, 189-193. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Tekışık, H. (2005). Yeni ilköğretim programlarının uygulanmasına öğretmenlerin hazırlanması. *Eğitimde Yansımalar: VIII, Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 11-15, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri, 14-16 Kasım.

Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Çalışmaları: Seminer Dönemi Etkinlikleriyle İlgili Bir İnceleme

ORIGINALITY REPORT

9%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	dergipark.org.tr Internet	47 words — 1%
2	www.ogretmenx.com Internet	30 words — 1%
3	oygm.meb.gov.tr Internet	25 words — 1%
4	www.researchgate.net Internet	23 words — 1%
5	turkishstudies.net Internet	22 words — 1%
6	macka.meb.gov.tr Internet	16 words — 1%
7	acikerisim.sakarya.edu.tr Internet	14 words — < 1%
8	sarikamis.meb.gov.tr Internet	12 words — < 1%
9	acikerisim.karabuk.edu.tr:8080 Internet	11 words — < 1%

10	zeytinli47.meb.k12.tr Internet	11 words — < 1%
11	mtegmprojeler.meb.gov.tr Internet	10 words — < 1%
12	docplayer.biz.tr Internet	9 words — < 1%
13	www.oba.gov.tr Internet	9 words — < 1%
14	SICAK, Ali and ŞÜKRÜ PARMAKSIZ, Ramazan. "An Evaluation of Efficacy of In-Service Training in Primary Schools", İnönü Üniversitesi, 2016. Publications	8 words — < 1%
15	tirebolu.meb.gov.tr Internet	8 words — < 1%
16	www.rupelanu.org Internet	8 words — < 1%
17	sehitserkancolkesen.meb.k12.tr Internet	7 words — < 1%
18	tesakademi.net Internet	6 words — < 1%
19	www.iet-c.net Internet	6 words — < 1%